

Lande-rapport till KNS temakonferens 27-28 oktober 2020, "Hur säkrar vi tillgång till kvalitativa offentliga tjänster i hela Landet"

Den offentlige sektor – struktur og opbygning

Der er tre niveauer i Danmark: Staten, regioner og kommuner. De styres af Folketinget, regionsrådene og kommunalbestyrelserne.

Der er *5 regioner* og *98 kommuner*. Det er Folketinget, der har gennem lov bestemmer hvilke opgaver stat, regioner og kommuner skal varetage. Folketinget fastsætter også generelle og opgavespecifikke love om krav til organisering, styring og varetagelse af opgaverne, herunder den årlige finanslov, budgetlov (implementering af reglerne i EU's finanspagt) og sektorlovgivning fx sundhedsloven og serviceloven.

Tabellen her viser, hvordan opgaverne i dag er fordelt mellem stat, region og kommune.

Staten	Regioner	Kommuner
<ul style="list-style-type: none">• Forsvar og udenrigspolitik• Politi og domstole• Motorveje• Universiteter og forskning• Erhvervsuddannelser• Ungdomsuddannelser• Miljøregulering og landsplanlægning, Fødevarerkontrol m.v.• Folkekirken• Asylcentre og udlændingepolitik	<ul style="list-style-type: none">• Sygehuse og primære sundhedssektor• Regionale trafikselskaber• Specialopgaver indenfor det sociale område• Regionale udviklingsplaner	<ul style="list-style-type: none">• Ældrepleje• Sundhedspleje• Folkeskoler• Dagtilbud• Musikskole, bibliotek m.v.• Veje, parker m.v.• Kloak vand, spildevand (via selskaber)• Kontanthjælp og pensioner m.v.

Den samlede offentlige sektor udgøres udover stat, regioner og kommuner af offentlige selskaber. Produktionen i de offentligt ejede selskaber svarer til i alt ca. 180 mia.kr og omfatter bl.a. forsyning (dele af el-forsyningen, vand og spildevand), offentlig transport (DSB) og Post. Trods privatiseringer

er omfanget stigende. Det skyldes dels udskillelse af forsyningen fra kommunerne og dels ekspansion på energiforsynings-området.

Offentlige udgifter og finansiering

Selvom kommuner og regioner løser de fleste opgaver, er det staten, der *betaler* mest til at få løst opgaverne. Det sker både gennem generelle tilskud og finansiering (bloktilskud) og via refusion af udgifterne (primært overførselsindkomster).

Kun staten og kommunerne kan selv udskrive skat. Regionerne er primært finansieret gennem staten og i mindre grad ved salg til kommuner og private (henholdsvis socialområdet og kollektiv trafik). Kommunerne medfinansierer også det regionale sundhedsområde i mindre grad.

De samlede udgifter til offentlig forvaltning og service var i 2018 på 1.144 mia. kr. Det svarede til 51,4 % af Danmarks Bruttonationalprodukt (BNP). Omkring halvdelen (24,6 % af BNP) gik til offentligt forbrug og omkring en tredjedel til personlige overførselsindkomster, fx dagpenge, kontakthjælp og folkepension.

I august 2019 var der 832.000 offentligt ansatte. Det svarede til knap 30 % af samtlige lønmodtagere. Dertil kommer dem, der er beskæftiget i den private sektor, der leverer vare eller service til den offentlige sektor. Kommunernes udlicitering af serviceydelser er på ca. 25 %.

Der er meget udlicitering af teknisk service, fx vejvedligeholdelse, men også omkring 25 pct. indenfor socialområdet (ældrepleje, sociale tilbud m.v.) er udliciteret. På sundhedsområdet samt børneområdet er det en mindre andel. Skolerne er som udgangspunkt kommunale, men bliver suppleret af privatskoler med direkte statslig styring udenfor kommunalt regi.

Aktuelle problemstillinger om den offentlige sektor

Den nuværende offentlige struktur er fastsat ved den sidste kommunalreform i 2007. Her blev antal kommuner reduceret, regionerne erstattede amterne og en række opgaver blev flyttet fra amterne til kommunerne eller til staten.

Den tidligere regering havde planer om helt at afskaffe regionerne. Men det forslag faldt sammen med regeringen ved sidste folketingsvalg. Den nuværende regering har annonceret, at de i stedet vil foreslå en sundhedsreform hvor (endnu) flere opgaver formodentlig vil blive lagt ud til kommunerne, men hvor regionerne stadig vil have ansvaret for sygehusene.

På det sociale område har regeringen annonceret et forslag mod "profit på velfærd", som skal pålægge private leverandører af en række sociale ydelser at være organiseret som selvejende institutioner. De regler gælder i forvejen for hele skoleområdet.

Fra næste år er den økonomiske udligning mellem kommunerne ændret. I en overgangsfase er de kommunale udgiftsrammer overfinansieret af Staten samlet set. Samtidig har nogle af de bedst stillede kommuner øget deres kommuneskat for at kompensere for, at de fremover skal betale mere i kommunal udligning.